

Koosteet laadukasta aikuistumisen tukea lain ohjaamana foorumin työpajoista

Lastensuojelun jälkihuolto

Onko lastensuojelun jälkihuollon nuori VIP-asiakas vai väliinputoaja? Toteutuvatko nuoren oikeudet vai jääkö nuori ilman erityispalvelua esimerkiksi muuttotilanteessa? Työpajassa keskusteltiin haasteista ja ratkaisuista. Tavoitteena on vahvistaa nuorten oikeuksia tulevaisuudessa.

Käytiin keskustelua jälkihuollon organisoitumisesta. Sillä, onko jälkihuollon työskentely eriytetty vai tekeekö samat työntekijät sijaishuoltoa ja jälkihuoltoa todettiin olevan hyvät ja huonot puolensa. Sijaishuollon työntekijän jatkaessa säilyy pitkä suhde nuoreen, kun nivelvaiheessa suhde päättyisi muutoin. Huoli kuitenkin nousi siitä, että jääkö jälkihuolto lastensuojelun kiireisten tapausten jalkoihin, mikäli jälkihuoltoon ei ole nimetty omaa työntekijää. Sillä saattaa olla merkitystä, onko nuorelle nimetty jälkihuollossa sama työntekijä kuin sijoituksen aikana. Onko nuorella mahdollisuus myös vastuunottoon? Ottaako tuttu työntekijä liikaa vastuuta nuoren päätöksistä? Joskus on helpompaa, kun ei ole ennen jälkihuoltoon siirtymistä työskennellyt nuoren kanssa. Vaihto ja katkos voivat olla nuorelle joissain tapauksissa hyväksi.

Jälkihuollon järjestymisessä on alueellisia eroja, myös työntekijällä paljon merkitystä. Kenttä on hyvin moninainen. Palvelut nuorelle on yhtä kuin henkilö, joka tekee töitä nuoren kanssa. Nuorille jälkihuoltoa toteuttava ihminen voi olla merkityksellinen.

Kun nuori muuttaa toiseen kuntaan, kuntien toimintatavat ovat erilaisia. Pahimmillaan palveluiden saaminen ja taloudellisen tuen saaminen voi viivästyä, jos asiakkuus ei siirry sujuvasti. Siirtymät tulisi valmistella samoin kuin jälkihuoltoon siirtyminen tehdään. Työntekijällä tulisi olla vastinpari uudessa asuinkunnassa ja muutto tehdä saattaen vaihtaen. Sijoittavan kunnan tulee vähintäänkin tietää, kuka työntekijä tekee töitä nuoren kanssa uudessa asuinkunnassa. Kuntien välillä on joskus vääntöä maksuista muuttotilanteesta. Tarvitaan riittävän yhtenäiset ohjeet, että kuntien yhteistyö olisi sujuvampaa.

Työntekijöiden vaihtuvuus miellettiin yhdistyvän lastensuojelutyön kuormittavuuteen. Työntekijät pysyvät, mikäli työ resursoidaan riittävän hyvin. Keskusteltiin siitä, että nuorille tulisi olla rinnalla kulkevaa tukea saatavilla. Tämä on myös resurssi kysymys, että on mahdollisuus tehdä intensiivistä asiakastyötä. Myös jälkihuollon sisällöt ovat tärkeitä rakenteellisten kysymysten lisäksi. Myös

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

harkinnanvaraisen jälkihuollon myöntäminen on usein resursseista kiinni. Työpajaan osallistuneiden mielestä unelmatilanne on, että voisi käyttää harkinnanvaraista jälkihuoltoa enemmän hyödyksi.

Nuorten osallisuus: Nuoret tarvitsevat lisää tietoa oikeuksistaan. Vastataan nuorten kysymyksiin elämän haasteissa. Nuoret ovat aikuisia ja tekevät päätöksiä, tarjotaan päätöksentekoon tukea. Tähän tarvittaisiin työmallia ja käytänteitä, miten nuoria tuetaan. Keskusteltiin siitä, että työntekijän tekemät päätökset tulisi tehdä näkyväksi ja päätösten tulee olla perusteltuja. Osallisuus edellyttää tietoa.

Osallisuuden vahvistaminen nykyisen lainsäädännön puitteissa

Työpajassa kalastettiin jo organisaatioissa olemassa olevia nuorten osallisuutta edistäviä helmiä.

Nuorten osallisuuden vahvistamiseen on eri organisaatioissa jo käytössä monenlaisia, pieniä ja isompia toimintatapoja, joiden tavoitteena on edistää nuorten äänen vahvistumista heidän omassa arjessaan, asiakkuudessaan sekä yhteisöissä ja yhteiskunnassa.

Hyviä käytäntöjä paikannettiin seuraaviin teemoihin liittyen:

- Nuorten kannustaminen vastuun ottamiseen. Tuetaan nuorta niin, että hän voi huolehtia asioista itsenäisesti.
- Kunnioitetaan nuorten valintoja ja toiveita.
- Käytetään ymmärrettävää kieltä.
- Yhteistyötahojen huomiointi, jotta nuori saa mahdollisimman laajasti tukea.
- Nuoret mukana kehittämässä jälkihuoltoa.
- Nuorille tarjotaan riittävä tieto omista asioistaan.

Ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden aikuistuvien nuorten tuki

Työpajassa jaettiin kokemuksia siitä, miten toimia nykyisin puitteissa muutamissa esimerkkitalanteissa. Työpajassa mietittiin toimivia ratkaisuja ja kirjattiin niitä näkyväksi.

Kriittiset pisteet tuen saamisessa havaittiin kytkeytyvän oleskelulupaan, kansalaisuuden saamiseen, perheen yhdistäminen, tukitoimien piiriin pääsemiseen, tuen hallittuun lopettamiseen ja subjektiivisen oikeuden puuttumiseen.

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Keskusteltiin siitä, että osa nuorista jää tukitoimien ulkopuolelle ja kokonaan työntekijöiden tietämättömiin muuttaessaan toiselle paikkakunnalle. Osa jää ilman asuntoa asumaan kavereiden nurkkiin. Ratkaisuna tähän todettiin:

”Jälkihuollon jatkumo muuttaessa kaupungista toiseen; saattaen vaihto ilman, että tippuu palveluiden ulkopuolelle”

Oleskelulupa

Silloin, jos oleskeluluvan hakemisen valitustie on käyty loppuun, eikä oleskelulupaa saa, on nuorella kaksi mahdollisuutta:

1. Jos ei hae uutta oleskelulupaa tippuu kotoutumislain mukaisten tukitoimien piiristä ja joutuu paperittomaksi.
2. Jos hakee oleskelulupaa, nuori palautetaan vastaanottokeskukseen ja joutuu luopumaan asunnosta. Tällöin nuori on vastaanottopalveluiden piirissä ja tipahtaa kotoutumislain mukaisista tukitoimista.

Edellä kuvatun kaltaiseen tilanteeseen kaivattiin toimintaohjeita. Miten nuori pääsisi jatkamaan elämäänsä?

Suomen kansalaisuuden saaminen ja tukitoimet

Osassa kunnista ei kannusteta nuorta hakemaan kansalaisuutta, koska nähdään tarpeellisenä kotoutumisen tukitoimien jatkaminen. Joissain kunnissa kannustetaan hakemaan kansalaisuutta, ja on ohjeistettu niin, että jos nuori saa kansalaisuuden, hänen kanssaan voidaan yhä jatkaa kotoutumisen tukitoimia.

Tukitoimien piiriin pääseminen tarpeen mukaan

- Jos nuori ei syystä tai toisesta ole päässyt tukitoimien piiriin täyttäessään 18 vuotta, voi hän päästä tukea myös myöhemmin.
 - esimerkki: on arvioitu, ettei nuori tarvitse kotoutumisen tukitoimia. Tilanne arvioidaan myöhemmin uudelleen. Tarpeen mukaan aloitetaan tuki.

Tuen loppuminen hallitusti

Nuoren tuki on hyvä lopettaa hallitusti etukäteen valmistellen. Tarvittaessa saattaen vaihtaan.

- Esimerkiksi nuori siirtyy portaittain ostopalveluiden vahvasta tuesta maahanmuuttajapalveluihin ja lopulta aikuissosiaalityöhön.

”On tärkeää purkaa tuki asteittain. Esim ostopalvelusta kunnan maahanmuuttajapalveluiden omaan tukeen, josta tukea voi saada tarvittaessa (ja oikeus siihen, ettei opintotukea tarvitse nostaa). Mikäli tuki loppuu viikottaisista tapaamisista suoraan aikuissosiaalityöhön, on se nuorille suuri muutos, sillä aikuissosiaalityön resurssit vastata tarpeisiin on huomattavasti rajallisemmat.”

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

